

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

JAARWERKPLAN 2016

DOELEN EN ACTIVITEITEN

INSPECTIE VAN HET ONDERWIJS

Utrecht, september 2015

Voorwoord

Elke leerling heeft recht op goed onderwijs. Het vormt een van de fundamenteën van onze samenleving. Leerlingen, studenten en ouders moeten daarom kunnen vertrouwen op de kwaliteit en de continuïteit van het onderwijs. Het schoolbestuur is daar verantwoordelijk voor en moet zich ook verantwoorden over de resultaten, schoolleiders en docenten moeten het waarmaken. Naast de schoolbesturen en ook de schoolleiders en docenten vervult de inspectie als onafhankelijk, extern toezichthouder een belangrijke rol in het behoud van het maatschappelijk vertrouwen.

In dit jaarwerkplan beschrijven wij op hoofdlijnen waar we voor staan en wat wij in 2016 gaan doen om bij te dragen aan beter onderwijs.

Onze missie is 'effectief toezicht voor beter onderwijs'. De doelstellingen voor de komende jaren sluiten daarbij aan: de basiskwaliteit van het onderwijs blijven bewaken en waarborgen, de verbetercultuur op scholen stimuleren, en sectoroverstijgende vraagstukken in kaart brengen en bijdragen aan het oplossen daarvan. Dat doen we door toezicht te houden op de verschillende onderwijsstelsels.

De inspectie maakt momenteel in het funderend onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs een transitie door naar een meer gedifferentieerde vorm van toezicht. We gaan – als uitvloeisel van het kabinetsbeleid en met name de Kamerbrief 'Toezicht in transitie' van 28 maart 2014 - de beoogde verbetercultuur in het onderwijs stimuleren en blijven tegelijkertijd waarborgen dat het onderwijs aan de basisvereisten voldoet. Een centraal uitgangspunt daarbij is vertrouwen in de besturen, hun leraren en de schoolleiding. Zij hebben de laatste jaren laten zien dat vertrouwen voor het overgrote deel te kunnen waarmaken. Daarom gaan we in het toezicht naar een gedifferentieerde aanpak. Dit betekent dat we zowel naar de besturing als naar de praktijk in de klas gaan kijken. Zodat we de samenhang tussen bestuurlijke verantwoordelijkheid en de lespraktijk, tussen kwaliteit en financiën kunnen wegen. Daarmee ontstaat een beter en breder beeld van scholen. Zo kunnen we beter aansluiten op de ontwikkelingsfase waarin bestuur en scholen zich bevinden. En zo kunnen we een duidelijker verschil maken in onze aanpak bij besturen en scholen die boven of onder de basisnorm zitten.

In 2016 voeren we in alle onderwijssectoren, met uitzondering van het hoger onderwijs, opnieuw pilots uit voor de vernieuwing van ons toezicht. We proberen nieuwe manieren van onderzoek en feedback uit en sluiten daarbij zo goed mogelijk aan op de eigen verantwoording van het bestuur en de school. We streven naar meer maatwerk en proportionaliteit in ons toezicht. En we werken verder aan het gedifferentieerd oordelen over de onderwijskwaliteit.

In meerjarig perspectief blijven we de volgende thema's onderzoeken: de kwaliteit en continuïteit van scholen en opleidingen; bestuur en financiën; de kwaliteit van onderwijspersoneel en schoolleiders; passend onderwijs voor alle leerlingen; overgangen en schoolloopbanen; motivatie van leerlingen; en veiligheid en sociale kwaliteit.

In dit jaarwerkplan leest u tot welke keuzes dit voor 2016 leidt. Keuzes gericht op: bewaking van de basiskwaliteit, bevordering van beter onderwijs op alle scholen en het agenderen en helpen oplossen van vraagstukken die landelijk of regionaal spelen.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'M' followed by a horizontal line and a small loop.

Drs. Monique Vogelzang
Inspecteur-generaal van het Onderwijs
September 2015

INHOUD

1	INLEIDING	6
2	TOEZICHTMETHODEN EN ACTIVITEITEN IN 2016	9
2.1	INSTELLINGSTOEZICHT	9
2.2	THEMATISCH EN STELSELTOEZICHT	12
2.2.1	Algemene typering	12
2.2.2	De Staat van het Onderwijs (het Onderwijsverslag).....	13
2.2.3	Andere vormen van stelselmonitoring	13
2.2.4	Thematische onderzoeken in 2016	13
2.2.5	Dialoog en kennisdeling	15
2.2.6	Wetenschappelijk en ander onderzoek	15
2.3	TOEZICHT OP KWALITEITSBORGING DOOR ANDERE PARTIJEN (TWEDELIJNSTOEZICHT)	15
2.3.1	Algemene typering	15
2.3.2	Toeziht op kinderopvang, peuterspeelzalen en vve	15
2.3.3	Toeziht op werkzaamheden instellingsaccountants.....	16
3	HOE WERKT DE INSPECTIE SAMEN IN HET TOEZICHT?	17
	OM EFFECTIEF TE WERKEN, ZOEKT DE INSPECTIE SAMENWERKING MET ANDERE TOEZICHTHOUDERS, NATIONAAL EN INTERNATIONAAL.....	17
3.1	INSPECTIERAAD.....	17
3.2	SAMENWERKEND TOEZICHT JEUGD (STJ)	17
3.3	NEDERLANDS-VLAAMSE ACCREDITATIEORGANISATIE (NVAO)	18
3.4	SAMENWERKING BIJ HET OPSPOREN VAN STRAFBARE FEITEN	18
3.5	ACADEMISCHE WERKPLAATSEN EN SAMENWERKING MET DE WETENSCHAP.....	18
3.6	SAMENWERKING MET HET COLLEGE BESCHERMING PERSOONSgegevens.....	18
3.7	INTERNATIONALE SAMENWERKING	19
3.7.1	Samenwerking met inspecties in het buitenland	19
3.7.2	Toeziht op internationale en Europese scholen	19
4	WAT ZIJN DE OVERIGE TAKEN VAN DE INSPECTIE?	20
4.1	VERTROUWENSINSPECTEURS	20
4.2	ADVIEZEN EN ONTHEFFINGEN.....	20
4.3	VRAGEN VAN PUBLIEK EN INSTELLINGEN	20
4.4	EXCELLENTE SCHOLEN	21
5	WAT KOST HET TOEZICHT DOOR DE INSPECTIE?	22

1 Inleiding

Het is de taak van de inspectie om de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs te bewaken en te bevorderen. We bewaken de basiskwaliteit, stimuleren de verbetercultuur op scholen en dragen bij aan het oplossen van belangrijke vraagstukken op het niveau van het onderwijsstelsel.

Daarvoor houden we toezicht op ruim 8000 scholen en instellingen en rapporteren we jaarlijks over de staat van het onderwijs via het onderwijsverslag.

Meer specifiek zijn onze wettelijke taken op basis van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT), artikel 3, de volgende:

- het beoordelen en bevorderen van de onderwijskwaliteit in het funderend onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs en de kwaliteit van de uitoefening van de taken van de samenwerkingsverbanden en de Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven en het beoordelen van de kwaliteitsvoorwaarden van de voorschoolse educatie op peuterspeelzalen en kindcentra,
- het beoordelen en bevorderen van de naleving van de bij of krachtens de onderwijswetten gegeven voorschriften,
- Het (conform artikel 12a van de WOT) beoordelen en bevorderen van de kwaliteit van het stelsel voor hoger onderwijs, met inbegrip van het stelsel van accreditatie, en het (bij signalen of incidenten) onderzoeken van de kwaliteit van het onderwijs aan instellingen voor hoger onderwijs,
- het beoordelen en bevorderen van de financiële rechtmatigheid van de verkrijging van de bekostiging, de bestedingen en het financieel beheer van de bekostigde instellingen en de samenwerkingsverbanden,
- Het rapporteren over de ontwikkeling van het onderwijs en over de uitoefening van de taken door de instellingen, de samenwerkingsverbanden en de Samenwerkingsorganisatie beroeps onderwijs bedrijfsleven, in het bijzonder over de kwaliteit daarvan,
- Het verrichten van andere bij of krachtens de wet aan de inspectie opgedragen taken.

We onderzoeken de kwaliteit van het onderwijs, en in het bijzonder de bijdrage die de scholen en instellingen daaraan leveren. Met de resultaten van deze onderzoeken laten we zien wat er goed gaat, maar brengen we ook verbeterpunten onder de aandacht. We richten ons hierbij zowel op het gehele stelsel als op de afzonderlijke scholen en instellingen¹. Hiermee dragen we eraan bij dat de verantwoordelijken voor praktijk en beleid van onderwijs in staat zijn gericht te werken aan verbetering. Dat doen we op verschillende manieren. Niet alleen met toezicht op individuele scholen, handhaving en tal van andere interventies zoals onderzoek en rapportage daarover. Maar ook met de organisatie van en deelname aan bijvoorbeeld congressen, debatten, seminars en panels. Daarbij werken we actief samen met onder meer de wetenschap, andere toezichthouders en ook internationale partners.

De vraag die we jaarlijks beantwoorden, is: hoe staat het ervoor met de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs, welke ontwikkelingen en risico's zien we, en welke verbeteringen zijn mogelijk? Het gaat hier om het systeem van Nederlands onderwijs, gevormd door alle onderwijsinstellingen en –niveaus in Nederland en de verbindingen daartussen.

¹ We gebruiken hierna het woord 'instelling' voor een bestuur met bijbehorende scholen en opleidingen. Alleen als dat relevant is, hanteren we een preciezere aanduiding.

Het risicogerichte toezicht heeft aantoonbaar effect gehad en heeft (zeer) zwakke scholen en opleidingen flink in beweging gezet. Om bij te dragen aan de gewenste brede kwaliteits- en verbetercultuur, gaan we de komende jaren ons toezicht vernieuwen, aansluitend bij de ontwikkelingen in het onderwijs en in de bestuurlijke verhoudingen, en bij de maatschappelijke ontwikkelingen, vragen en prioriteiten. We gaan meer differentiatie in onze werkwijze aanbrengen. Met scholen en instellingen gaan we het gesprek aan over hun verbeterpotentieel en we gaan verbeteringen ook zichtbaar maken in onze rapporten en kwaliteitsprofielen. Tegelijkertijd blijft een aantal zaken hetzelfde. We blijven de basiskwaliteit bewaken en waarborgen. Hiervoor voeren we jaarlijks voor alle scholen en instellingen een risicoanalyse uit. We kijken daarbij naar de onderwijskwaliteit en de financiën. Komen er risico's naar voren, dan doen we nader onderzoek. Omdat de wetgeving op het gebied van zeer zwakke scholen is aangescherpt, doen we bij deze scholen al na een jaar vervolgonderzoek. Scholen zullen sneller verbetering moeten laten zien en wij zullen dit volgen.

In het schooljaar 2015/2016 gaan we in het kader van de vernieuwing van het toezicht door met pilots op het niveau van scholen in primair onderwijs en voortgezet onderwijs en opleidingen in het middelbaar beroepsonderwijs. We doen dit om het nieuwe waarderingskader te testen en om na te gaan hoe effectief onze stimulerende interventies zijn. Daarnaast gaan we pilots uitvoeren op het niveau van het bestuur. In deze pilots beoordelen we of het bestuur van een onderwijsinstelling in voldoende mate de verantwoordelijkheid neemt om zicht te krijgen op de kwaliteit van scholen/opleidingen en om die kwaliteit te verbeteren. Bij een bestuur dat in voldoende mate verantwoordelijkheid neemt en een verbetercultuur creëert, kunnen we in de toekomst ons toezicht proportioneel inrichten en maatwerk leveren.

We vinden het belangrijk om de effectiviteit van ons werk te meten. Bij de geplande onderzoeken gaan we expliciet na of er in het onderzoeksontwerp ruimte is om het verschil in effectiviteit van verschillende (nieuwe) vormen van toezicht vast te stellen. Daaronder valt ook de programmatheorie voor het gedifferentieerde toezicht. Dat kan betekenen dat we bij de ontwikkeling van nieuwe kaders expliciet het verschil onderzoeken tussen het effect van het oude en het nieuwe kader op scholen en tussen de effecten van verschillende vormen van toezicht of communicatie.

Een meer gedetailleerde bespreking van de doelen, vragen en activiteiten is in dit jaarwerkplan te vinden.

2 Toezichtmethoden en activiteiten in 2016

In dit hoofdstuk gaan we in op onze toezichtmethoden en op de toezichtactiviteiten die gepland staan voor 2016. Afhankelijk van de vraag die aan de orde is, bepalen we welke methode we kiezen. Onze toezichtactiviteiten zijn gericht op:

- afzonderlijke scholen en instellingen (instellingstoezicht, paragraaf 3.1);
- thema's in een onderwijssector of het stelsel (thematisch of stelseltoezicht, paragraaf 3.2);
- andere actoren, zoals kinderopvang en accountantskantoren (tweedelijnstoezicht, paragraaf 3.3).

Een aantal specifieke toezichtthema's zal de komende periode de aandacht krijgen. Het gaat om thema's die vanuit de politiek en de maatschappij onze aandacht vragen:

- Kwaliteit en continuïteit van opleidingen en scholen;
- Overgangen en schoolloopbanen van leerlingen en studenten;
- Kwaliteit van onderwijspersoneel en schoolleiders;
- Passend onderwijs voor alle leerlingen;
- Motivatie van leerlingen, veiligheid en sociale kwaliteit;
- Bestuur, financiën en materiële voorzieningen.

Bij onze programmering sluiten we, waar mogelijk, aan bij bestaande studies en adviezen. Daarnaast werken we actief samen met het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) en andere onderzoeksinstituten. Ook werken we samen met universiteiten, bijvoorbeeld in de academische werkplaatsen. Ten minste eenmaal per jaar overleggen we met de Onderwijsraad om activiteiten af te stemmen.

2.1 Instellingstoezicht

Primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), speciaal onderwijs (so), samenwerkingsverbanden en middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

Het onderwijsstelsel wordt voor een belangrijk deel gevormd door onderwijsinstellingen. De inspectie draagt bij aan het waarborgen van het minimumniveau en stimuleert kwaliteitsverbetering boven het minimumniveau. Dit doen we in belangrijke mate door het toezicht op die instellingen te richten. Dit staat ook zo in artikel 3, lid 2 van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT). We doen onderzoek naar de kwaliteit, de continuïteit, de naleving van wet- en regelgeving en de financiële rechtmatigheid bij instellingen.² Dat doen we voor die onderwerpen die het meest relevant zijn voor het onderwijsstelsel.

Het instellingstoezicht vindt risicogericht plaats volgens artikel 11 van de WOT. Jaarlijks onderzoeken we elke instelling met een geïntegreerde risicoanalyse. Daarbij vormen we ons een beeld van de mogelijke risico's op het gebied van onderwijskwaliteit en financiële continuïteit. Als de risicoanalyse daartoe aanleiding geeft, voeren we een gesprek met het bestuur. Dat gaat dan over het integrale risicobeeld. Daarna bepalen we welke onderdelen voor een onderzoek in aanmerking komen. Daarbij kijken we behalve naar kwaliteit en financiën zo nodig ook naar het

² Met uitzondering van het hoger onderwijs waar een andere vorm van toezicht plaatsvindt.

bestuurlijk handelen als oorzaak van mogelijke tekortkomingen. In het mbo houden we daarnaast toezicht op de examenkwaliteit.

Als we tekortkomingen signaleren in continuïteit, onderwijskwaliteit en/of naleving van voorschriften, krijgt de onderwijsinstelling te maken met een intensievere vorm van toezicht. We spreken bestuur en schoolleiding aan op de geconstateerde tekortkomingen en maken afspraken over verbetering. Vervolgens onderzoeken we het resultaat van deze verbeteringen.

Schiet de onderwijskwaliteit op meerdere onderdelen ernstig tekort, dan merken we een (onderdeel van een) instelling aan als zwak of zeer zwak. Als de continuïteit in het geding is, scherpen we het financieel toezicht aan. Ons toezicht wordt dan intensiever, met als doel dat het bestuur de tekortkomingen zo snel mogelijk opheft.

We houden toezicht op de samenwerkingsverbanden passend onderwijs po/so en vo/vso (voortgezet speciaal onderwijs). Dit gebeurt door het risicogerichte toezicht, onderzoek naar de inzet van middelen door de samenwerkingsverbanden, door incidenteel onderzoek naar aanleiding van signalen die wijzen op ernstige tekorten en door themaonderzoek.

We houden ook toezicht op de kwaliteit van de educatie op vroegscholen (groep 1 en 2 van de basisscholen) en voorscholen (kinderopvang en peuterspeelzalen).

In het middelbaar beroepsonderwijs voeren we driejaarlijks een instellingsanalyse uit. Daarin wordt de Staat van de Instelling opgemaakt. Dit onderzoek naar (examen)kwaliteit, kwaliteitsborging, naleving en financiën voeren we in 2016 voor een derde van de mbo-instellingen (zowel bekostigd als niet-bekostigd) uit.

In het mbo zijn we ook belast met het toezicht op de samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven (SBB), zoals bedoeld in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Eerder oefenden we toezicht uit op de kenniscentra beroepsonderwijs en bedrijfsleven (kbb's). De organisatie van de wettelijke taken van deze kbb's verandert ingrijpend: van zeventien gelijkwaardige organisaties naar één centrale samenwerkingsorganisatie (per 1 augustus 2015). Voor het toezicht op SBB ontwikkelen we een toezichtkader. Ons (risicogerichte) toezicht richt zich op de wettelijke taken van SBB met een focus op de resultaten.

Vanaf 2014 werken we door middel van pilots en dialoog met het onderwijsveld aan de ontwikkeling van ons toezicht. Dat doen we zowel in het funderend onderwijs als in het middelbaar beroepsonderwijs. We zetten de pilots door in 2016. De pilots lopen tot augustus 2016. Daarna volgt de implementatiefase. De pilotfase zal sterk bepalend zijn voor hoe het toezicht er op middellange termijn uitziet.³

De binnen de inspectie georganiseerde Academie voor Onderwijstoezicht stelt de medewerkers van de inspectie in staat verder te leren en zich te ontwikkelen, om de vernieuwingsslag te kunnen maken.

Hoger onderwijs

In het hoger onderwijs (ho) heeft de inspectie een andere rol, conform artikel 12a van de WOT. We zien hier vooral toe op de mate waarin de instellingen wet- en regelgeving naleven over het verzorgen van onderwijs, het toepassen van de vooropleidingseisen bij toelating van studenten, het afnemen van examens en promoties en het uitreiken van diploma's. Verder kunnen we bij signalen of

³ In mbo zullen we daarbij ook onderzoeken op welke wijze toezicht uitgeoefend kan worden op het niveau van colleges.

incidenten een onderzoek instellen naar aspecten uit de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW).

Het toezicht richt zich zowel op bekostigde als op niet-bekostigde instellingen. Het financieel toezicht richt zich echter alleen op de bekostigde instellingen, tenzij ons wordt gevraagd te adviseren over het recht om graden te verlenen. Om dat goed te kunnen doen, toetsen we ook bij niet-bekostigde instellingen de financiële continuïteit. Dat doen we ook als zich daar incidenten voordoen waarbij de belangen van studenten aan de orde zijn. Met de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) en de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek hebben we afspraken gemaakt om dubbele bevraging en overlap te voorkomen. Met de veldorganisaties maken we jaarlijks informatieafspraken, waarbij lastenbeperking een belangrijk aandachtspunt is.

B3-scholen

In het kader van het risicogerichte toezicht onderzoeken we ook de zogenaamde B3-scholen: scholen voor primair en voortgezet onderwijs die niet door de overheid worden bekostigd. Scholen met een risico op onvoldoende kwaliteit hebben prioriteit, evenals nieuw startende scholen. We toetsen of zij voldoen aan de voorwaarden van de Leerplichtwet 1969 en brengen daarover advies uit aan colleges van burgemeester en wethouders.

Scholen in Caribisch Nederland

Een belangrijke categorie vormen ook de scholen en instellingen in de bijzondere gemeenten van Nederland: Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Op scholen en instellingen die nog geen basiskwaliteit hebben bereikt, houden we in het voorjaar van 2016 voortgangsgesprekken en voeren we in het najaar van 2016 kwaliteitsonderzoeken uit. Tegen het eind van 2016 stellen we op basis van onze reguliere toezichtactiviteiten een overkoepelende rapportage op.

In augustus 2016 loopt de Onderwijsagenda voor Caribisch Nederland ten einde. De verwachting is dat op dat moment niet alle scholen en instellingen de beoogde basiskwaliteit zullen hebben bereikt. Dat vraagt om een meer gedifferentieerde aanpak van het toezicht. De aanpassingen die daarvoor nodig zijn, worden in de loop van 2016 bepaald.

Nederlandse scholen in het buitenland

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de Nederlandse scholen in het buitenland en afstandsinstellingen voor Nederlands onderwijs in het buitenland, die in aanmerking komen voor ondersteuning door de overheid via de Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB).

Het Nederlands onderwijs in het buitenland vindt vooral plaats op ruim 230 leslocaties voor Nederlandse Taal en Cultuur (NTC-scholen). Daarnaast zijn er rond de vijftien dagscholen voor primair onderwijs en vier dagscholen voor voortgezet onderwijs. Daarnaast verzorgen vijf instellingen afstandsonderwijs. In totaal gaat het om ongeveer 13.500 leerlingen.

In 2016 bezoeken we naar verwachting één po-dagschool, 53 NTC po-scholen en 38 NTC vo-scholen.

Handhaving van wet- en regelgeving (alle sectoren)

De inspectie bevordert, conform artikel 3, lid 2 van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT), dat instellingen de wet- en regelgeving naleven, inclusief financiële voorschriften. Daarbij gaat het vooral om die wet- en regelgeving die het meest van belang is voor de onderwijskwaliteit en de rechtmatige aanwending van financiële

middelen. Het primaire doel is om gedragsverandering teweeg te brengen. Dit doen wij door voorlichting te geven, onder meer via handhavingscommunicatie, maar ook door te interveniëren. De zwaarte van interventies wordt logisch opgebouwd: van een lichte interventie door een inspecteur die ertoe leidt dat een school of instelling alsnog aan de regels voldoet, tot een zware interventie als het opleggen van een bekostigingssanctie. Het mandaat om sancties op te leggen is geregeld in de WOT. De beleidsregel financiële sancties voor bekostigde onderwijsinstellingen bevat het sanctiebeleid, als sluitstuk van het handhavingsbeleid.

Vanuit de principes van het programmatisch handhaven hebben we zes thema's gekozen waarop we in 2016 zwaarder gaan controleren en handhaven.⁴ Dit zijn de zorgplicht binnen het passend onderwijs, leerplicht/voortijdig schoolverlaten, verklaringen omtrent gedrag (VOG's), de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld, de kwaliteit van leraren, en de scheiding tussen bestuur en intern toezicht. Het feitelijke onderzoek naar de naleving van wet- en regelgeving is integraal onderdeel van het reguliere onderzoek op scholen en instellingen.

Rapportages over individuele instellingen

Wij rapporteren onze bevindingen schriftelijk aan de instelling en voeren daarover zo nodig een gesprek met de school. Informatie over de vorm van het toezicht van de scholen voor funderend onderwijs nemen we op in de toezichtkaart, die gepubliceerd wordt op internet.⁵ Ook het rapport van het onderzoek dat we op een school hebben uitgevoerd, verschijnt op de toezichtkaart. De scholen in het voortgezet onderwijs hebben behalve een toezichtkaart ook een opbrengstenoverzicht, waarin schoolresultaten van leerlingen in diverse schooljaren te zien zijn. Voor de mbo-instellingen vermelden we de uitkomsten van het toezicht op onze website. We nemen daarnaast ook basisgegevens op, bijvoorbeeld over de studentenpopulatie en het opleidingsaanbod. Ook rapporten van onderzoeken bij instellingen voor hoger onderwijs publiceren wij op onze website.

Verder publiceren we overzichten van zeer zwakke scholen in het funderend onderwijs en van mbo-opleidingen met onvoldoende onderwijs- of examenkwaliteit. Zwakke scholen, afdelingen en opleidingen zijn verplicht de publieksvriendelijke samenvatting van ons instellingsrapport toe te sturen aan ouders van leerlingen. We publiceren deze samenvatting ook op onze website.

Op de website staat daarnaast een lijst met de beoordeling van het toezicht op de kinderopvang door gemeenten (zie paragraaf 2.3.2). Ook alle rapporten over het toezicht van gemeenten op vroeg- en voorschoolse educatie (vve) zijn op de website te vinden.

2.2 Thematisch en stelseltoezicht

2.2.1 Algemene typering

De inspectie bevordert met thematische en stelselactiviteiten de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs in Nederland. Deze activiteiten krijgen op verschillende manieren vorm. Via monitoring en verdiepend onderzoek op scholen vergaren we informatie uit de onderwijspraktijk, waarna we deze informatie analyseren en beoordelen, actief communiceren over wat (niet) werkt en aanzetten tot verbetering op eventuele knelpunten.

⁴ Dit betekent echter niet dat we geen aandacht besteden aan andere tekortkomingen die we aantreffen.

⁵ Alle publicaties die de inspectie via internet uitbrengt, zijn te vinden via www.onderwijsinspectie.nl.

2.2.2 *De Staat van het Onderwijs (het Onderwijsverslag)*

Met het Onderwijsverslag rapporteren we jaarlijks over de staat van het onderwijs aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en aan de minister van Economische Zaken (EZ; voor groen onderwijs). Het Onderwijsverslag behandelt de kwaliteit van het Nederlandse onderwijsstelsel in relatie tot de centrale thema's en de manier waarop met name de instellingen daaraan bijdragen. Ook voor het groene onderwijs beschrijven we het jaarlijkse beeld in de sectoren. Waar mogelijk vergelijken we onze bevindingen met die van andere landen. Het Onderwijsverslag wordt in april 2016 gepresenteerd aan de ministers van OCW en EZ. Zij bieden het namens de regering aan de Staten-Generaal aan.

2.2.3 *Andere vormen van stelselmonitoring*

De inspectie monitort jaarlijks ook een aantal specifieke zaken:

1. *Toezichtarrangementen* in primair onderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs (najaar 2016);
2. *Landelijk rapport kinderopvang en peuterspeelzalen*: hierin is te lezen hoe gemeenten hun wettelijke toezichttaken op het gebied van kinderopvang en peuterspeelzalen uitvoeren. Daarnaast schetst het rapport een algemeen beeld van de beschikbare kinderopvangvoorzieningen, typen houders en de uitvoering door de GGD. In overleg met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) voert de inspectie ook ander thematisch onderzoek uit naar de kinderopvang;
3. *Financiële staat van het onderwijs* (verschijnt in januari 2016);
4. *Sectorbeelden hoger onderwijs*;
5. *Peilingen vakgebieden po*: in 2016 verschijnen de volgende peilingen:
 - rekenen, taal en wereldoriëntatie (op basis van de Eindtoets Basisonderwijs)
 - cultuureducatie
 - natuur en techniek

Ook worden in 2016 twee nieuwe peilingen gestart: de peiling bewegingsonderwijs en een peiling waarvan het vakgebied en de afnameperiode worden bepaald in schooljaar 2016/2017.

2.2.4 *Thematische onderzoeken in 2016*

De inspectie voert ook verdiepend (thematisch) onderzoek uit.

Waar mogelijk baseren we ons bij thematische onderzoeken op reeds bestaand materiaal. Dit kan eigen materiaal zijn, maar ook onderzoeksmateriaal van anderen. Veel van het thematische onderzoek gaat mee in het instellingstoezicht, bijvoorbeeld door toevoeging van een aanvullende vragenlijst. Dit vergt dus weinig extra capaciteit van de inspectie en levert voor de scholen die we in het onderzoek betrekken weinig extra toezichtlast op.

We rapporteren op tal van manieren over de uitkomsten van thematisch onderzoek, behalve via het onderwijsverslag bijvoorbeeld ook via rapporten, animaties, onze website, verslagen, seminars en congressen. Voor 2016 staan onderzoeksactiviteiten gepland voor de volgende onderwerpen (inclusief de in 2.1 al genoemde zes onderwerpen in het kader van programmatisch handhaven), waarbij de thema's die we naar aanleiding van een toezegging aan de Kamer dan wel opdracht van de minister doen met een asterisk zijn aangegeven:

- Kwaliteit scholen en opleidingen:
 - Kwaliteit voor- en vroegschoolse educatie in kleine en middelgrote gemeenten;
 - Kwaliteit examinering (Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen, CSPE) (vo);
 - Validiteit van de examens vo: De inspectie participeert in een onderzoek van het College voor Toetsen en Examens, CvTE (uit te voeren door een onafhankelijke partij) naar de validiteit van de examens vo*
 - Kwaliteit examinering in de beroepspraktijk (mbo)
 - Functioneren van opleidingscommissies (ho)
 - Leerplicht en voortijdig schoolverlaten (in het kader van programmatisch handhaven)
- Overgangen en schoolloopbanen (intersectoraal):
 - Overgang po-vo*
 - Overgang van het (v)so naar regulier onderwijs (so)
 - Referentieniveaus en rekentoetsen als absolute norm en de gevolgen voor het voortgezet speciaal onderwijs, tijdig signaleren van mogelijke belemmeringen voor toelating en diplomering van de leerling (so)
 - Uitstroomprofiel arbeid in het voortgezet speciaal onderwijs
 - Vo en mbo in krimpggebieden: onderwijskwaliteit en financiële situatie
 - Selectie en toegankelijkheid (ho)*
- Kwaliteit van het onderwijspersoneel en de schoolleiders:
 - Personeelsbeleid in het onderwijs (intersectoraal)
 - Differentiatievaardigheden bij leraren (vo)
 - Bevoegdheden van leraren (vo) (in het kader van programmatisch handhaven)*
 - Docentschap in het ho (samen met NVAO beschrijven we de belangrijkste ontwikkelingen rond het docentschap in het HO, onder andere in een katern 'de docent als examiner')*
 - Stakeholdersonderzoek lerarenopleidingen (ho)
 - Verklaringen omtrent gedrag (VOG's) (in het kader van programmatisch handhaven)*
- Passend onderwijs:
 - Wet- en regelgeving passend onderwijs (po, vo, so) (in het kader van programmatisch handhaven)
 - Tussenvoorzieningen (so)
 - Thuiszitters (so)
 - Studenten met een functiebeperking (ho)
 - Financiën binnen passend onderwijs
- Motivatie, veiligheid en sociale kwaliteit:
 - Burgerschap en seksuele diversiteit (po)*
 - Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld (po, vo, so) (in het kader van programmatisch handhaven)*
- Bestuur, financiën en materiele voorzieningen:
 - Leerlingendaling (krimp)
 - Kwaliteitsborging bij aoc's (mbo)*
 - Huisvesting (mbo, ho)*

- Scheiding bestuur/intern toezicht (in het kader van programmatisch handhaven)

2.2.5 *Dialogoog en kennisdeling*

De inspectie draagt actief bij aan dialogoog en kennisdeling in het onderwijs. Zo organiseren we bij het verschijnen van het Onderwijsverslag een conferentie waarin de belangrijkste ontwikkelingen en mogelijke oplossingen voor knelpunten aan bod komen. Ook vinden er regelmatig conferenties, rondetafelbijeenkomsten en regiobijeenkomsten plaats rond een specifiek thema. Verder doen we aan kennisdeling via internet en social media, en dragen we bij aan discussiebijeenkomsten en (wetenschappelijke) onderwijsconferenties. Ook brengen we periodiek een nieuwsbrief uit voor de verschillende onderwijssectoren. Deze sturen we digitaal naar de onderwijsinstellingen en andere belangstellenden die zich hierop hebben geabonneerd en staat ook op de website van de inspectie. Voor 2016 staan op dit moment de volgende activiteiten gepland:

- congres 'De Staat van het Onderwijs' (alle sectoren);
- vernieuwde website met bevindingen thematisch en stelseltoezicht;
- nieuwsbrieven (alle sectoren);
- bijeenkomsten over de thema's rond de leraar (hrm-beleid, professionalisering).

De inspectie geeft actief aandacht aan specifieke verbeterpunten in het onderwijs, zoals de differentiatievaardigheden van leraren. Het gaat hierbij om dialogoog en kennisdeling met het veld en ook met beleid. Soms hangen knelpunten in het onderwijs(stelsel) samen met beleid en wetgeving. Dit kan gemeentelijk beleid of beleid van een samenwerkingsverband zijn, maar ook landelijk beleid of wetgeving. Waar dat mogelijk is, zoeken we actief de dialogoog.

2.2.6 *Wetenschappelijk en ander onderzoek*

Het is lang niet altijd nodig dat de inspectie zelf onderzoek uitvoert. Als onderzoek van goede kwaliteit beschikbaar is, gebruiken we dat zo veel mogelijk. We stimuleren dit ook, bijvoorbeeld door data beschikbaar te stellen, studies te begeleiden of door er zelf in te participeren. Rond enkele vraagstukken zijn we een structurele samenwerking met universiteiten aangegaan, onder andere in de vorm van leerstoelen en academische werkplaatsen (zie paragraaf 3.5).

2.3 Toezicht op kwaliteitsborging door andere partijen (tweedelijnstoezicht)

2.3.1 *Algemene typering*

In enkele specifieke gevallen houden we tweedelijnstoezicht op het toezicht dat andere partijen uitoefenen. Wij onderzoeken dan of de mechanismen voor de kwaliteitsborging van voldoende kwaliteit zijn. Het gaat hier om het functioneren van het College voor Toetsen en Examens (CvTE), het accreditatiestelsel voor het hoger onderwijs (zie paragraaf 3.3), kinderopvang, peuterspeelzalen en voor- en vroegschoolse educatie (vve), en het financiële toezicht door de instellingsaccountants. Op de laatste twee gaan we in de paragrafen 2.3.2 en 2.3.3 kort in.

2.3.2 *Toezicht op kinderopvang, peuterspeelzalen en vve*

De kinderopvang en peuterspeelzalen staan onder toezicht van gemeenten. De 25 GGD'en in Nederland voeren de inspecties uit. Wanneer niet aan de kwaliteitseisen

wordt voldaan en de GGD een handhavingsadvies geeft, moet de gemeente hierop handhaven. De inspectie voert in opdracht van de minister van SZW interbestuurlijk toezicht uit op de kwaliteit van dat gemeentelijk toezicht. Dit doen we risicogericht. Op grond van signalen kunnen we ook incidentele onderzoeken bij gemeenten uitvoeren. Ons toezicht is erop gericht gemeenten te stimuleren de kwaliteit van de uitvoering te blijven verbeteren.

Wanneer een gemeente haar taken op het gebied van toezicht en handhaving onvoldoende uitvoert, wordt een verbetertraject gestart. De oordelen over het gemeentelijk presteren geven we weer in statussen (status A, B, of C). We publiceren zowel de status per gemeente als de onderzoeksrapporten op onze website.

2.3.3 Toezicht op werkzaamheden instellingsaccountants

In de departementale jaarrekening van de ministeries van OCW en EZ zijn de bekostigingsgegevens en de verantwoording van de besteding van de rijksmiddelen opgenomen. Voor het oordeel van de jaarrekening is het van belang dat zekerheid bestaat over de juistheid en rechtmatigheid hiervan. Externe accountants voeren het eerstelijnstoezicht op de financiële verantwoording van onderwijsinstellingen uit. De inspectie houdt het tweedelijnstoezicht op de externe accountants (instellingsaccountants).

In 2016 voeren we dossierreviews uit bij instellingsaccountants om vast te stellen of de accountantswerkzaamheden toereikend zijn. We doen dit aan de hand van de voorschriften die zijn geformuleerd in het onderwijsaccountantsprotocol. Is een accountantsonderzoek ontoereikend, dan kan het nodig zijn dat de accountant een deel van het werk moet overdoen. Instellingen worden tijdig geïnformeerd over de uitvoering van een dossierreview en ontvangen altijd een afschrift van de uitkomsten.

3 Hoe werkt de inspectie samen in het toezicht?

Om effectief te werken, zoekt de inspectie samenwerking met andere toezichthouders, nationaal en internationaal.

3.1 Inspectieraad

In de Inspectieraad werkt de inspectie samen met andere rijksinspectiediensten. De Inspectieraad bevordert dat de inspecties werken volgens de zes principes van goed toezicht: onafhankelijk, professioneel, transparant, selectief, slagvaardig en samenwerkend. Deze principes zijn opgenomen in de rijksbrede kaderstellende visie op toezicht (2005). De Inspectieraad is ook opdrachtnemer en uitvoerder van besluiten van het kabinet of de eerstverantwoordelijke minister over de coördinatie van en samenwerking in het toezicht door de rijksinspecties.

De komende jaren werkt de Inspectieraad aan brede consensus over reflectief toezicht en aan verdere ontwikkeling van het risicogerichte toezicht bij alle rijksinspecties. Daarnaast zet de Inspectieraad in op de bevordering van professionaliteit en (kennis)ontwikkeling. Ten slotte werkt de Inspectieraad aan het verankeren van de rol van Rijkstoezichthouder.

De inspectie werkt samen met Vide, de beroepsvereniging van professionals in het veld van toezicht, inspectie, handhaving en evaluatie. Vide werkt aan professionalisering van de leden en draagt bij aan een continue verbetering van het toezicht. Inspecteurs en andere inspectiemedewerkers nemen deel aan Vide-bijeenkomsten en organiseren die soms zelf. Onze inspectie is ook vertegenwoordigd in het bestuur van Vide.

3.2 Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ)

De afgelopen jaren hebben we binnen het Samenwerkend Toezicht Jeugd⁶ onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de samenwerking tussen organisaties die zorg en ondersteuning verlenen aan (kwetsbare) jeugdigen en hun gezinnen. Vanaf 1 januari 2015 vormen de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet samen met de Wet passend onderwijs de wettelijke basis voor het bredere sociaal domein, waartoe ook jeugd(zorg) behoort. Het overkoepelend streven is dat zo veel mogelijk burgers op een veilige en gezonde manier participeren in de samenleving. Dat houdt in dat zij in staat zijn in hun eigen onderhoud te voorzien, regie voeren over hun eigen leven en zich positief inspannen om een bijdrage te leveren aan hun omgeving. Sommige burgers hebben hier hulp en/of ondersteuning bij nodig. Het gaat dan vaak om mensen die in een kwetsbare positie verkeren omdat zij kampen met (een combinatie van) fysieke, verstandelijke, geestelijke, economische en/of leeftijdsafhankelijke problemen. Gemeenten voeren hier vanaf 1 januari 2015 integraal beleid op en lokale partijen leveren de benodigde ondersteuning.

De samenwerkende (jeugd)inspecties gaan in 2016 hun toezicht om die reden verbreden: ze gaan zich, behalve op het jeugddomein, ook richten op andere kwetsbare groepen in het sociaal domein. In eerste instantie gebeurt dit binnen de

⁶ De Inspectie van het Onderwijs werkt in het Samenwerkend Toezicht Jeugd samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie Veiligheid en Justitie en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

meerjarige thema's (Perspectief en Participatie, Toegang tot Zorg en Gezinnen met Geringe Sociale Redzaamheid (GGSR)).

Het toezicht van de samenwerkende inspecties richt zich op het functioneren van zowel het lokale als het landelijke stelsel. Het stelseltoezicht richt zich op de maatschappelijke resultaten voor de kwetsbare burgers. Verder gaan we door met de samenwerking op het terrein van de justitiële jeugdinrichtingen, de voorzieningen voor jeugdzorgplus en onderzoeken naar calamiteiten.

3.3 Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

In het hoger onderwijs werkt de inspectie nauw samen met de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). De NVAO bewaakt de kwaliteit van de opleidingen in het hoger onderwijs. Opleidingen worden geaccrediteerd na beoordeling door een onafhankelijk panel van deskundigen. De inspectie ziet toe op de kwaliteit van het stelsel voor hoger onderwijs. Ook kunnen we op basis van signalen of klachten een tussentijds onderzoek instellen naar de naleving van wet- en regelgeving. Voor een goede informatie-uitwisseling en afstemming hebben de inspectie en de NVAO een samenwerkingsprotocol gesloten.

3.4 Samenwerking bij het opsporen van strafbare feiten

De inspectie werkt sinds 2011 nauw samen met de FIOD, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst bij het opsporen van strafbare feiten en het in gang zetten van strafvervolgning. In 2015 zijn twee convenanten voor samenwerking met de Belastingdienst opnieuw verlengd: het convenant over vastgoedtransacties en over de Subsidieregeling praktijkleren.

3.5 Academische werkplaatsen en samenwerking met de wetenschap

De inspectie kent de zogeheten academische werkplaatsen (AWP's), platforms waarin we in nauwe samenwerking met de wetenschap en het scholenveld onderzoek doen naar relevante thema's op onderwijsgebied. Hoofddoel is innovatie van het toezicht. Er zijn in 2013 drie academische werkplaatsen gestart: Stelsel en allocatie (in samenwerking met de Universiteit Maastricht), Sociale opbrengsten (in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam) en Effecten gedifferentieerd toezicht (in samenwerking met de Universiteit Twente). Verder voeren we met wetenschappers gezamenlijke onderzoeksactiviteiten uit rond de thema's De Leraar, Bestuur & Management en Opbrengsten.

Daarnaast faciliteren we onderwijsonderzoek door stageplaatsen te creëren, databestanden beschikbaar te stellen en gastcolleges te verzorgen. Ook nemen we deel aan wetenschappelijke congressen.

3.6 Samenwerking met het College Bescherming Persoonsgegevens

Naar aanleiding van de motie-Ypma over de bescherming van de privacy in het onderwijs (januari 2015) en de toezegging van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) op dit punt, heeft de inspectie een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP). Uitgangspunt daarbij is dat de inspectie een signaalfunctie kan vervullen op het terrein van de bescherming van persoonsgegevens.

Als wij vermoeden dat de bescherming van de privacy van leerlingengegevens op school niet op orde is, melden wij dit aan het CBP. Verder geven we signalen van

bijvoorbeeld ouders, docenten en medezeggenschapsraden over vermeende schendingen van de Wet bescherming persoonsgegevens geanonimiseerd en geaggregeerd door aan het CBP. Wanneer het CBP van plan is scholen te bezoeken of te onderzoeken, zal het dat met de inspectie afstemmen. Voor zover het CBP themaonderzoek verricht naar de bescherming van persoonsgegevens op scholen, verleent de inspectie daar medewerking aan. Uiteraard nemen we daarbij de wettelijke voorschriften in acht. De samenwerking zal jaarlijks worden geëvalueerd. Daarbij levert de inspectie desgevraagd input voor de toezichtstrategie van het CBP.

3.7 Internationale samenwerking

3.7.1 *Samenwerking met inspecties in het buitenland*

De inspectie bekleedt een bestuursfunctie in SICI, de vereniging van Europese onderwijsinspecties, die inmiddels 35 leden kent. Via het SICI-netwerk en intensieve bilaterale contacten met de Angelsaksische landen, Scandinavië, Duitsland en Vlaanderen werken we samen aan de ontwikkeling van het toezicht op onderwijs. De samenwerking betreft de huidige speerpunten van het inspectiebeleid, zoals (sociale) onderwijsopbrengsten, de kwaliteit van de leraar, passend onderwijs en governance. Belangrijke internationale thema's waar we bij aansluiten zijn innovatie binnen het onderwijs, communicatie met stakeholders, de effecten van toezicht en de stimulerende rol van toezicht.

Als audit binnen het kwaliteitszorgsysteem organiseren we intensieve internationale peer reviews met collega-inspecties. De feedback die daaruit voortkomt, wordt gebruikt bij de verbetering van het toezicht en levert een belangrijke bijdrage aan de professionele ontwikkeling van de inspecteurs.

Onze expertise wordt regelmatig gevraagd en ook ingezet voor specifieke training op onderdelen van het toezicht. Ook bieden we bredere ondersteuning aan landen die aan het begin staan van de implementatie van een toezichtssystematiek. Internationale delegaties bezoeken regelmatig de Nederlandse inspectie om kennis te nemen van de risicogerichte benadering van het toezicht.

3.7.2 *Toezicht op internationale en Europese scholen*

Conform de Regeling buitenlandse en internationale scholen houdt de inspectie toezicht op de lessen Nederlandse taal aan leerlingen met (ook) een Nederlands paspoort op internationale scholen in Nederland. Dit is een sobere vorm van toezicht; deze instellingen vallen immers al onder toezicht van een buitenlandse inspectie of worden door internationale onderwijsorganisaties geaccrediteerd. Het toezicht op reguliere Europese Scholen (type I) in Nederland valt onder verantwoordelijkheid van een Europese Raad van Inspecteurs, waarin Nederland vertegenwoordigd is met twee inspecteurs. Zij houden toezicht op de kwaliteit van het kleuter-, primair en voortgezet onderwijs in de scholen door zogenaamde 'whole school inspections' uit te voeren. De raad houdt zich daarnaast bezig met beoordeling en evaluatie van leraren, pedagogisch-didactische vernieuwing van het onderwijs, curriculumontwikkeling, nascholing en de European Bacculaureate. Naast type I-Europese Scholen kennen we ook geaccrediteerde Europese scholen. Deze scholen worden nationaal bekostigd. De accreditatie van deze scholen vindt plaats door de Europese Raad van Inspecteurs, het reguliere toezicht door de nationale inspectie.

In Nederland is één reguliere Europese school gevestigd (Bergen) en één geaccrediteerde Europese school (Den Haag).

4 Wat zijn de overige taken van de inspectie?

4.1 Vertrouwensinspecteurs

De inspectie heeft, conform artikel 6 van de Wet op het onderwijstoezicht (WOT), vertrouwensinspecteurs die meldingen van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, fysiek en psychisch geweld, discriminatie en radicalisering in het onderwijs behandelen. De vertrouwensinspecteurs fungeren als aanspreekpunt en adviseren over en begeleiden bij de eventueel te nemen stappen, zoals een melding indienen of aangifte doen.

Als de inzet van een vertrouwensinspecteur gewenst is, kan dit worden gemeld bij het centraal meldpunt vertrouwensinspecteurs. Alle meldingen worden geregistreerd. Eenvoudige meldingen worden meteen afgehandeld; complexe meldingen worden intensief door een vertrouwensinspecteur begeleid.

De vertrouwenszaken die de vertrouwensinspecteurs behandelen, hebben een belangrijke signaalfunctie. De casuïstiek maakt zichtbaar wat zich meestal aan het oog van beleid, bestuur en toezicht onttrekt. De vertrouwensinspecteurs hebben daarom mede de taak om de ernst en omvang van de meldingen te analyseren en op basis daarvan – in eerste instantie intern – maatschappelijke thema's te agenderen.

De taak van de vertrouwensinspecteurs is sinds 1 juli 2013 uitgebreid met meldingen over kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang, peuterspeelzalen en gastgezinnen voor kinderen van nul tot vier jaar. Het gaat hierbij om meldingen van misdrijven tegen de zeden en mishandeling.

4.2 Adviezen en ontheffingen

In een aantal gevallen brengt de inspectie advies uit. Een voorbeeld is de advisering aan colleges van burgemeester en wethouders of niet-bekostigde onderwijsinstellingen in primair, voortgezet en speciaal onderwijs die kunnen worden aangemerkt als 'school in de zin van de Leerplichtwet'. Een ander voorbeeld is de advisering over aanvragen voor diploma-erkenning voor niet-bekostigde instellingen voor het beroepsonderwijs en het hoger onderwijs. Daarnaast verlenen we ontheffingen in verband met toelating, onderwijstijd en verblijfsduur in het (voortgezet) speciaal onderwijs.

4.3 Vragen van publiek en instellingen

Jaarlijks komen er bij het Loket Onderwijsinspectie zo'n 25.000 vragen binnen via de telefoon en het contactformulier op de website. Voor scholen en besturen is het Loket het eerste aanspreekpunt, Informatie Rijksoverheid doet de eerstelijnsopvang voor ouders en leerlingen.

Publieksvragen vormen, met informatie die de inspectie verwerft uit sociale media, een belangrijke bron voor de signalen waarop het risicogericht toezicht wordt gebaseerd. Signalen van ouders en leerlingen worden geregistreerd en het Loket zorgt dat de melders in een goede positie worden gebracht om de onderwijsinstellingen aan te spreken op hun verantwoordelijkheden. Onderwijsinstellingen die met vragen bij het Loket komen, helpen en stimuleren we

op het vlak van onderwijskwaliteit en naleving. Bij het beantwoorden van alle vragen streven we ernaar om te voldoen aan de normen van de Nationale ombudsman.

4.4 Excellente scholen

Vanaf 2015 valt het traject Excellente Scholen onder verantwoordelijkheid van de inspectie en wordt het in samenhang gebracht met de voorgenomen vernieuwingen in het toezicht. De nieuwe jury Excellente Scholen, die vanaf 2015 bestaat uit een voorzitter en drie deeljury's verspreid over de sectoren primair onderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs, is benoemd door de inspecteur-generaal van het Onderwijs. De juryleden voeren de werkzaamheden voor de beoordeling van de kandidaat-excellente scholen onafhankelijk van de inspectie uit. Ze worden daarin wel logistiek ondersteund door de inspectie.

De nieuwe verantwoordelijkheid en de samenhang met het gedifferentieerd toezicht stellen nieuwe eisen aan de rol van de inspectie in het traject. De inspectie moet achter elke deelname staan en moet anticiperen op het beoordelen van een school die het predicaat 'excellent' draagt. De screening, die voorheen bestond uit het identificeren van bepaalde contra-indicaties, is daarom uitgebreid. De screening sluit nu scholen uit die niet voldoen aan de eisen voor 'voldoende' en die aantoonbaar niet voldoen aan de eisen voor 'goed'. Ook wordt de jury via de screening geattendeerd op scholen die eventueel niet voldoen aan de eisen voor 'goed'.

5 Wat kost het toezicht door de inspectie?

In 2016 bedraagt het budget van de inspectie € 64.200.000. Dit is na invulling van de taakstelling Rutte I en met invulling van het eerste deel van de taakstelling Rutte II, en inclusief de middelen voor gedifferentieerd toezicht en continuïteitstoezicht. Tabel 7a laat zien hoe het budget naar schatting wordt besteed.

Kostensoort	Bedrag in €	Percentage
Personeel	47.508.000	74
Huisvesting	3.852.000	6
Automatisering	7.383.000	11,5
Overig materieel	5.457.000	8,5
Totaal	64.200.000	100

Tabel 7a

De inspectie hanteert een rekenmodel waarmee de formatie is verdeeld over de inhoudelijke onderwerpen. Op basis van de daarbij gehanteerde uitgangspunten kan de begroting als volgt indicatief aan de toezichtuitoefening worden toegerekend. Tabel 7b laat zien hoe, op basis van de gehanteerde uitgangspunten, de begroting aan de toezichtuitoefening kan worden toegerekend.

Activiteit	Bedrag in €	Percentage
Risicogericht toezicht op scholen en samenwerkingsverbanden	44.600.000	69,5
Themaonderzoeken	6.000.000	9,3
Ontwikkeling toezicht	6.600.000	10,3
Bijzondere toezichtactiviteiten	2.900.000	4,5
Programma Peil	1.400.000	2,2
Overige wettelijke taken, incl. Jury excellente scholen	2.700.000	4,2
Totaal	64.200.000	100

Tabel 7b

Overeenkomstig de Regeling Inspectie van het Onderwijs 2006 stellen we in het najaar een uitgavenraming per kostensoort op. We bieden dit bestedingsplan uiterlijk 1 december aan de secretaris-generaal van OCW aan, als onderdeel van de managementafpraak. De secretaris-generaal stelt de managementafpraak volgens plan vóór 1 januari vast.

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs: www.onderwijsinspectie.nl.

© Inspectie van het Onderwijs | september 2015